

Останній тиждень перед Великоднем називається білим або чистим. На цьому тижні віруючі люди дотримуються посту так само суворо, як і на першому тижні Великого посту. Старі люди, колись бувало, сповідалися вдруге. Селяни вірили, що це найкращий час для сівби ранніх ярих зернових культур і гороху. За традицією, Великодню передує серйозна підготовка, Великий семитижневий піст – очищення думок, душі і тіла. Піст починається відразу після Масляної. Сім тижнів віруючі не їдять продукти тваринного походження, у певні дні повністю відмовляються від їжі або вживають лише сиру їжу. Вважається, що, дотримуючись міри в їжі, людина вчиться утримуватися від інших спокус і гріхів.

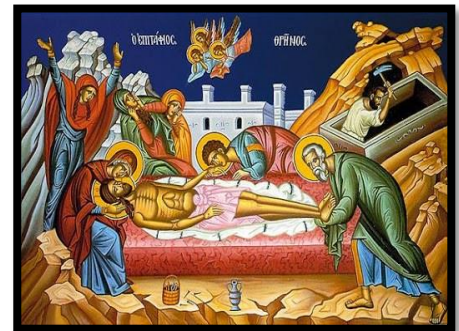
Вербна неділя є одним з великих перехідних церковних свят, яке святкується за тиждень до Великодня, історія якого триває ось уже 21 століття і описана у Святому Письмі. Це свято було введено на честь входження Ісуса Христа в Єрусалим на передодні його страждань і розп'яття.

Цей день вважається священним, тому працювати у Вербну неділю категорично заборонено. І це стосується не лише роботи, чи домашньої важкої праці, такої як рубання дров чи випасання худоби. Не слід навіть зайвий раз розчісувати волосся чи взагалі виконувати якісь повсякденні завдання. Тож їжу до цього дня слід було готувати ще з вечора суботи. Це стосувалось і випікання святкових хлібців, якими частували у неділю худобу і святкової вечері, яка передбачала послаблення посту. Люди вірили, що навіть найменша праця у цей день могла накликати на них біду.

ПОНЕДІЛОК

Перший день Седмиці — відводиться для прибирання. У понеділок, особливо для жінок, день починався рано. У цей день треба все відремонтувати, пофарбувати, привести оселю та двір до ладу. Раніше в понеділок ще сіяли город.

У цей день на церковних службах згадують сюжет зі Старого завіту — про патріарха Йосипа, проданого власними братами в рабство, а також прокляття Христом безплідної смоковниці, яка символізує нерозкаяну в своїх гріхах душу.

ВІВТОРОК

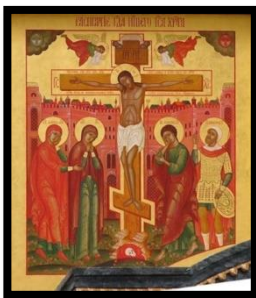
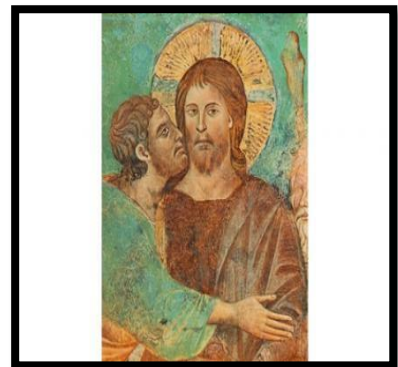
У вівторок жінки золили, прали, прасували білизну. Якщо була гарна погода, виносили на двір все: постіль, покривала. Довівши до ладу будинок починали заготовляти дрова для печі, на випікання пасок. Богослужіння оповідають про те, як Христос говорив з людьми в Єрусалимському храмі, про його притчі учням: про таланти, воскресіння мертвих і Страшний суд.

СЕРЕДА

Середа була днем своєрідного завершення найважливіших робіт. У цей день вже ставили опару на тісто для пасок, дівчата вибирали яйця для писанок, готували віск, кіцку (писало), природні барвники. Хлопці ж прибирали подвір'я, складали дрова, звільняли двір від всякого мотлоху тощо.

За Біблією, Юда Іскаріот в цей день вирішив зрадити Христа за 30 срібників. Також згадують грішницю, яка омила ноги Ісуса і помазала їх миром. У храмі востаннє на Страсному тижні читається молитва з поклонами. Вважається, що Господь спокутував гріхи людей, і після Великої середи поклони під час літургії скасовуються до Трійці. У цей день віряни намагаються висповідатися.

Недарма ж **Чистий четвер** вважають одним з найважливіших днів Страсного тижня. Багато століть тому наші предки чекали на цей день, щоб здійснити різні обряди, які зміцнювали сімейний добробут та здоров'я всіх членів родини на цілий рік. Цей день було прийнято починати з купання ще до сходу сонця, а процес фізичного очищення супроводжувався різними обрядами: від обрізань волосся дівчат і хлопців до різних закликань та пісень. Що цікаво, вмиватися потрібно "зі срібла" – варто кинути будь-яке срібло у воду і після цього нею вмитися. Саме тому предки вірили, що такі обряди зберігають красу та здоров'я віруючих людей. У цей день кожна людина повинна позбутися від усіх своїх страхів, проблем, негативних думок і грішних помислів.

Страсна п'ятниця – це один з найбільш важливих періодів перед світлим святом Великодня, коли люди згадують про муки Христа і відкладають будь-яку фізичну роботу. У Страсну п'ятницю на служіннях читають дванадцять євангельських уривків, які розповідають про події на ізраїльській горі Голгофі. Цього дня літургія не правиться, замість неї читають Євангелія про страждання Христа, який віддав своє життя за людські гріхи. Також під час богослужіння, в третю годину дня виносять Плащаницю – плат із зображенням Ісуса, що лежить у гробі. Плащаницю виносять з вітваря і встановлюють у центрі храму на помості, прикрашеному квітами та пахощами. Увечері в Страсну п'ятницю проходить друга служба, під час якої віряни стоять із свічками в руках. Плащаницю обносять навколо храму. У Страсну п'ятницю немає особливих молитов, так як в цей день потрібно читати місця з Євангелія, що розповідають про страждання Христа. Ми ж можемо уважно слухати богослужіння та співи, повторюючи їх про себе.

В українських церквах у Страсну п'ятницю замовкають дзвони, а подекуди на дзвіниці чіпляють грубу дерев'яну дошку в яку хлопчики дерев'яними молоточками «виклепують» аж до настання Великодня. Цього дня не займаються господарськими справами: не варто шити, прати і різати, займатися прибиранням, копати землю, садити рослини, готувати їжу і навіть купатися. Також відмовляються від веселощів, гулянь і розваг, оскільки вважається, що тоді ти будеш цілий рік плакати. Також не можна сваритися, кричати і лаятися, от спечений у цей день хліб ніколи не заплісніє і зцілить від усіх недуг. А гаряча хрестова булочка, спечена в цей день, буде захищати будинок від пожеж до наступної Великої п'ятниці.

Прикмети на Страсну п'ятницю

- Якщо в Страсну п'ятницю влаштувати прання, чиста білизна покриється "кривавими" плямами.
- Посіяні в Страсну п'ятницю рослини не зійдуть, але посажена в цей день петрушка дасть подвійний урожай.
- Ворожіння та будь-які магичні ритуали в Страсну п'ятницю накличуть біду на того, хто їх проводить.
- Хто плюне на землю в цей день, від того все святі відвернуться.
- Якщо в Страсну п'ятницю повністю утриматися від води - ніяке пиття до кінця життя не принесе шкоди.
- Хмари на небі в Страсну п'ятницю - до поганого врожаю зернових, зоряне небо - до родючого літа.

Страсна субота

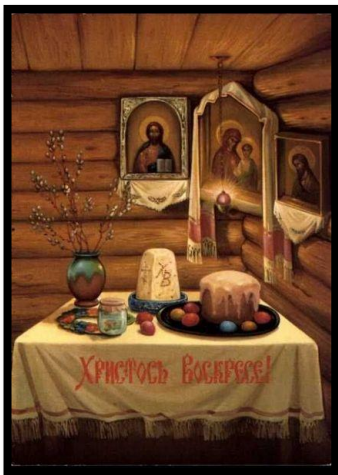
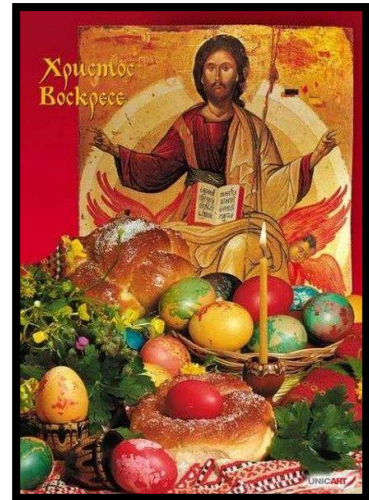
З особливим трепетом до наступу цієї останньої суботи перед Великоднем відносяться люди, які дотримувалися Великого посту. Адже Велика субота є останнім пісним днем, який закінчиться вже після святкового Хресного ходу опівночі

Не гідно сідати до великоднього столу з неочищеним серцем і устами. Великдень є символом щорічної можливості почати нове життя. У Великодню суботу готували крашанки, писанки, шкробанки, мальованки. Вони зберігалися протягом усіх свят. Вважається, що на стіл в цей день потрібно поставити не менше 12 страв, і в цілому пасхальне застілля повинно бути найбагатшим на рік.

Писанки — яйця, розписані восковим методом. Крашанки — яйця, помальовані різнокольоровими цяточками на чорному або вишневому тлі. Скробанки, дряпанки — яйця, пофарбовані в один колір. Металевим вістряч чи голкою на них вишкрібають найрізноманітніші візерунки. Мальованки — яйця, розмальовані пензлем різними візерунками.

Крашанки фарбувалися природними барвниками із трав, кори та ягід у червоний, жовтий, синій, зелений і золотистий кольори.

Не варто напередодні Великодня лягати і сваритися. Потрібно дозволити вірі, благодаті, любові і добру вступити у ваше життя і наповнити ваше серце. Це і є найважливіша і головна підготовка до настільки світлого і великого свята, як Великдень. Страсна субота - це ще й день всепрощення. Потрібно помиритися з усіма, з ким перебуваєте в сварці, попросити вибачення у тих, перед ким винні. Можна також роздати милостиню або допомогти малозабезпеченим, віднісши непотрібні речі в храм або в притулок. Світле свято Великодня потрібно зустрічати зі світлою душею.

В ніч з суботи на неділю бажано не лягати спати, тим більше що в цей час в храмах проходять Великодні богослужіння. Вважається, що той, хто не буде спати, забезпечить собі здоров'я та удачу на майбутній рік, а незаміжня дівчина - щасливий шлюб. Наші предки вірили, що в цю ніч щастя ходить поруч, тому дуже важливо його не проспати. Отже, в Страсну суботу ми закінчуємо підготовку до Великодня, обов'язково ввечері йдемо до церкви, щоб освятити їжу в кошиках і відстояти святкову службу. Заборон на Страсну суботу не так вже й багато, але вони є і, по можливості, потрібно намагатися їх дотримуватися.

Велика неділя символізує очищення душі та позбавлення від гріхів, тому зустрічати її потрібно зі світлими помислами, чистим не тільки фізично, а й духовно. У цей день не можна сваритися і лаятися, всі образи слід пробачити й забути. Не варто також займатися домашніми справами, роботою на землі, прибиранням.

Цей день особливий для всіх, принаймні тому, що родина нарешті може зібратися і погостувати за святковим столом. Не варто також забувати, що це одне з найрадісніших свят, адже символізує початок нового життя.

Великдень не даремно називають найсвітлішим святом у році. Ми з нетерпінням і трепетом чекаємо цей день: хтось, щоб закінчити сорокаденний піст, хтось поласувати традиційною випічкою, хтось, щоб прикрасити пасхальні яйця і почути довгоочікуване "Христос Воскрес!".

Великдень — дуже важливе свято, чия історія сягає сивої давнини. Існують численні традиції, звичаї та прикмети на Великдень. Слово «Великдень» — великий день — означає прихід весни, сонечка, всього найкращого, відродження природи. Отже, Великдень, у своїй першооснові — це святкування воскресіння землі та природи до нового життя.

Слово «Пасха» походить від назви старозаповітного свята песах (з івриту — «перехід»), що святкували юдеї в пам'ять про звільнення від єгипетського полону.

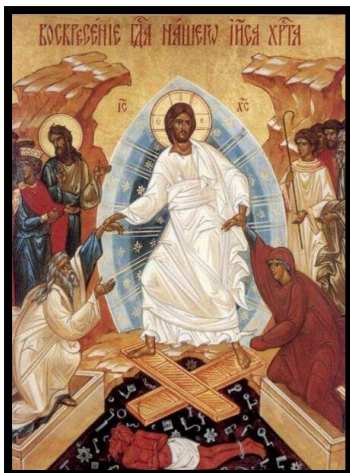
Тож для ізраїльтян це свято символізує перехід від рабства до свободи.

На Великдень і в наступні дні всі вітали одне одного писанками. Приносили їх і на кладовище під час Проводів. Топтати ногами рештки пофарбованого яйця або писанки — великий гріх. Хто це робитиме, того Бог покарає хворобою. Шкаралупу з писанок чи крашанок в одних місцевостях викидали на стріху хати і хліва, а в інших — виносили на текучу воду, кидали курям — «щоб добре неслися». Раніше випускали з яйця всю рідину, порожнє фарбували і вішали коло ікон. Тепер цей звичай майже забувся, бо хтось сказав, що тоді, коли гримить грім, «той що під греблю сидить» (нечистий), ховається в порожніх крашанках. Особливо клопітно жінкам у страсну суботу. Адже потрібно напекти пасок, приготувати смажене й варене їство, нафарбувати яєць і посвятити їх у церкві. Звечора біля храмів розпалювали вогнища, щоб ті, хто прийшов на всюношну, змогли зігрітися, почути цікаві казки і перекази. З цим вогнем пов'язана біблейська історія, згідно з якою, коли помирав розіп'ятий Христос, довкіл ватри разом з охороною сидів і Святий Петро.

Після святкового сніданку наші пращури влаштовували гучне гуляння з іграми, гойдалками та хороводами. Подекуди вони могли затягнутись на кілька тижнів. У багатьох народів була традиція водити великий хоровод під народну музику. А на гойдалках каталися всі, хто хотів позбутися гріхів та різних напастей.

Традиційно до великоднього кошика кладуть 6 основних продуктів, в основному, ті, куштувати які було заборонено під час Великого посту. Паска. Вона символізує тіло Христа, є символом життя. За можливістю, паски печуть самостійно. За давньою традицією, робиться це в чистий четвер. Рано-вранці господиня ставить тісто на паску, а ввечері їх випікають. Замість робиться з хорошим настроєм, попередньо необхідно помолитись. Поки паска готується, в будинку повинно бути тихо. Далі дивляться: якщо паска пропеклася, вона пишна і гарна – значить, в родині весь рік буде достаток і благополуччя. Дозволяється пекти паски також у п'ятницю, незважаючи на те, що це траурний день. Вважається, що п'ятнична випічка довго не черствіє, а також має цілющі властивості.

У народі вірили, що в ніч на Великдень можна побачити своїх померлих родичів. Але розмовляти з ними категорично заборонялося – для цього було кладовище. Вважалося, що в ніч перед Великоднем прокидається вся нечиста сила і вона стає особливо небезпечною. Люди боялися поодинці виходити на вулицю, і в церкву йшли великими групами. Сільські жителі любили познущатися над нечистою силою. Вони виходили на перехрестя і катали по дорозі пасхальне яйце - чорти повинні були з'явитися і станцювати. Багато обрядів у цей день було так чи інакше пов'язане з нечистою силою. Так, вважалося, що під час ранкової служби можна легко розпізнати чаклунів: досить озирнутися назад, все чаклуни стоять спиною до вітваря.

Особливе місце у всіх великодніх ритуалах займало Сонце. І це ще один зв'язок Великодня з язичництвом. Люди виходили на пагорби вартувати Сонце і спостерігали схід через уламок скла – тоді здавалося, що раннє Сонце "танцює".

Вважалося, що ворота в рай у Великодній день відкриті, тому старі люди мріяли померти саме в цей день. Люди вірять, що їжа, освячена в церкві, має цілющу силу і може допомогти в скрутну хвилину. Старі люди вирушали в церкву рано вранці, щоб встигнути на початок служби. Молодь підходила після світанку. Дівчата вбиралися в свої кращі вишиванки, одягали вінки і намиста. Незважаючи на те, що в цей день тужили за покійними, все ж Пасха вважалася світлим і життєствердним святом.

Для українців Великдень – основне річне свято. Воно пов'язано не тільки з Воскресінням Бога, а і з воскресінням всієї природи. Святкують Великдень три дні, протягом яких віруючі христосуються, співають гаївки, обливаються та навіднують родичів. Тож гарних вам свят і смачної паски!

ОУПУ, УІЧР 2021

www.ukrajinci.cz
